

է, որ սրպէս սրբութիւն պաշտպանել է հին սրբավայրերի աւերակները իրենց անուշով եւ երեւի դեռ 20—30 դար եւս ապրին: Անի-ջայի բերդը նոյնպէս Ուրթամասիայի չրջանից է, որի մօտ են Ուր-Գուլա եւ Շաղորա բերդ, ամրոց, դղեակ, տաճար-ների աւերակները: Արտանուշի չրջանի 47 դեղերից եւ ալդըան էլ աւերակներից (բերդ, ամրոց, դղեակ, տաճար են), անչափ անտառների, լեռների, կածանների, ժայռերի, ճահիճ-լճակների անուշներից հազիւ թէ 10—20⁰/₁₀ը փոփոխուած է, մնացեալները բոլորն էլ կրում են իրենց պատմական անուշները դարեւոր կերպով: Հետաքրքիր է Օրդից անուշը (Թուրքերի կարաի վրայ Օրդիդ), որ կրկնում է Սպերում, Թորդումում եւ Օլթիում, նոյն ինչ սրանց չրջակայ Կոլայում-Կուրի աղուներում:

Ճորոխի Աւազանի անուշների մէջ գործածուած «լ» պահպանած է իր բնական փոփոակ լ-ի ձայնը, այն ինչ մեր դպրոցների աշակերտներին «լ» են սովորեցրել եւ լ-ի փոխարէն դ- են հնչում. Ուղթի, Կղարջը, Կողա. փոխանակ Ուլթի, Կլարջը, Կոլա: Պէտք է մի անգամ ընդ միշտ վերացնել դ-ն (փշաւոր), որ սխալների պատճառ է: Աղդարնակութիւնը չի արտաոտնում Ուղթի, Կղարջը. այլ ուղղակի Ուլթի (Օլթի) եւ Կլարջէթ), Կոլա:

Արդանուշի դաւառում մինչեւ սոյն պատերազմի վախճանը կային Աղանուշում